

ELEMENTI NOVOG CARINSKOG ZAKONA - "Sl. glasnik RS", br. 18/2010

Novi Carinski zakon je u potpunosti usaglašen sa Carinskim zakonom Evropske Unije, kao i sa pravilima Svetske trgovinske organizacije, prvenstveno sa **Konvencijom o uprošćavanju i usklađivanju carinskih postupaka ("Sl. glasnik RS - Međunarodni ugovori", br. 70/2007)**, poznatijom kao Kjoto konvencija, kojom se pojednostavljaju, racionalizuju i modernizuju carinski postupci.

Carinski zakon je stupio na snagu 3. aprila 2010. godine, a primenjivaće se od **3. maja 2010. godine**.

Novine u carinskim procedurama:

•"**Ovlašćeni privredni subjekt**". Lice koje ima registrovano sedište na carinskom području Republike Srbije može zatražiti status "ovlašćenog privrednog subjekta". Carinarnica, po pribavljenom mišljenju Uprave carina a, po potrebi, u saradnji sa drugim nadležnim organima dodeljuje status ovlašćenog privrednog subjekta.

Lice kome je dodeljen status "ovlašćenog privrednog subjekta" može koristiti olakšice u vezi sa carinskim postupcima i carinskom kontrolom koje se odnose na sigurnost i bezbednost i pojednostavljena predviđena carinskim propisima.

Kriterijumi za dobijanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta:

- 1) *pridržavanje carinskih propisa u prethodnom periodu;*
- 2) *zadovoljavajuće vođenje poslovne evidencije, i po potrebi, evidencije o prevozu robe;*
- 3) *finansijska likvidnost;*
- 4) *po potrebi, ispunjavanje odgovarajućih standarda za bezbednost i sigurnost u međunarodnoj trgovini robom.*

Radi primene kriterijuma, Vlada Republike Srbije propisuje:

- 1) *uslove za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta;*
- 2) *uslove za učestalost preispitivanja statusa ovlašćenog privrednog subjekta;*
- 3) *uslove za davanje ovlašćenja za korišćenje pojednostavljenog postupka;*
- 4) *vrstu i obim olakšica koje se mogu odobriti u vezi sa carinskom kontrolom koje se odnose na sigurnost i bezbednost, uzimajući u obzir mere za procenu i upravljanje rizikom;*
- 5) *uslove pod kojima se status ovlašćenog privrednog subjekta može ukinuti, kao i postupak ukidanja tog statusa.*

• Novi Carinski zakon uvodi pojam i sadržinu **prethodne deklaracije**, kao i način podnošenja, izmene i dopune prethodne deklaracije.

Prethodna deklaracija podnosi se ili stavlja na raspolaganje nadležnom carinskom organu, pre nego što se roba unese u carinsko područje Republike Srbije.

Vlada propisuje:

- 1) *nadležnost carinskog organa i bliže uslove pod kojima se može zahtevati podnošenje prethodne deklaracije;*
- 2) *rok za podnošenje prethodne deklaracije;*

3) uslove pod kojima se može zahtevati skraćenje ili produženje roka za podnošenje prethodne deklaracije.

Prethodnu deklaraciju, **elektronskim putem**, podnosi **lice** koje unosi robu ili koje preuzme odgovornost za unos robe u carinsko područje Republike Srbije ili **zastupnik lica**. Nakon njenog podnošenja, može se dozvoliti izmena ili dopuna podataka iz deklaracije.

Međutim, carinski organ neće odobriti izmene, odnosno dopune ako je zahtev podnet nakon što je carinski organ:

- obavestio lice koje je podnelo prethodnu deklaraciju da namerava da izvrši pregled robe;
- ustanovio da su podaci, čija se izmena traži, netačni;
- dozvolio premeštanje robe.

• U novom Carinskom zakonu precizno su definisani slučajevi ukidanja, menjanja, odnosno prestanka važenja **obavezujućih obaveštenja o svrstavanju robe** po Carinskoj tarifi i **obavezujućeg obaveštenja o poreklu robe**, što predstavlja značajan pomak u odnosu na opšte, i ne tako precizne odredbe važećeg zakona. Takođe, novinu predstavlja i nadležnost Ministarstva finansija za rešavanje u drugom stepenu po žalbi podnosioca zahteva za izdavanje obavezujućeg obaveštenja. Do sada, drugostепенost Ministarstva je bila predviđena isključivo u materiji zaštite prava intelektualne svojine.

Lice kome je izdato obavezujuće obaveštenje koje je prestalo da važi, može da koristi to obaveštenje **šest meseci** od dana prestanka njegove važnosti, ako je pre prestanka njegove važnosti zaključilo kupoprodajni ugovor za određenu robu na osnovu njega. U slučaju uvoza, odnosno izvoza robe za koju se prilikom obavljanja carinskih formalnosti podnose potvrde koje su bile izdate na osnovu tih obavezujućih obaveštenja, ta obaveštenja važe u roku važenja potvrde.

• U starom Carinskom zakonu, Vlada je donela kriterijume na osnovu kojih se određuju **carinski kontingenti**, a ministar finansija, na osnovu tako utvrđenih kriterijuma, odobrava uvoz robe bez plaćanja carine ili uvoz robe uz plaćanje carine po stopi nižoj od stope utvrđene u Carinskoj tarifi. U Novom Carinskom zakonu takođe je dozvoljeno odobravanje carinskih kontingenata za sirovine i opremu, ali je postupak ostvarivanja ovog prava pojednostavljen. Prema novom zakonskom rešenju **dovoljna je odluka Vlade** kojom se predviđa snižena stopa carine ili se pojedina roba izuzima od plaćanja carine, a rešenje ministra o odobravanju carinskog kontingenta nije potrebno.

• Kod **polaganja obezbeđenja** za plaćanje carinskog duga, Vlada propisuje način polaganja obezbeđenja, oslobođenje od obaveze za pojedine carinske postupke sa odlaganjem, polaganje obezbeđenja u smanjenom iznosu i uslove za polaganje zajedničkog obezbeđenja. Stari zakon je propisivao da odobrenje za sprovođenje bilo kog carinskog postupka carinski organ može dati licu koje pruži potrebne garancije za pravilnu primenu odobrenog postupka, odnosno da je nosilac odobrenja bio dužan da položi odgovarajuće obezbeđenje za plaćanje carinskog duga, u punom iznosu, koji bi mogao nastati u vezi sa robom stavljenom u određeni postupak.

• Novim Carinskim zakonom ukinuto je pravo carinskog organa da naplaćuje naknade za obavljanje carinske kontrole, kao i u ostalim slučajevima primene carinskih propisa za vreme **redovnog radnog vremena**.

- U oblasti **carinskih prekršaja**, odredbe novog Carinskog zakona su preciznije definisane, a **ukinuta je i kazna za deklaranta** koji učini propust ili nenamernu grešku u deklaraciji, odnosno ispravama priloženim uz deklaraciju, a koji nema uticaj na primenu propisa i obračun dažbina.
- Novi Carinski zakon sadrži definiciju pojmova "**rizik**" i "**upravljanje rizikom**", što je naročito značajno sa aspekta sprovođenja carinske kontrole i saradnje carinskih i drugih organa (integrisano upravljanje granicom), kao i sa aspekta carinskih postupaka.
- U postupku **aktivnog oplemenjivanja** kao novo rešenje predviđeno je ovlašćenje za Vladu da propiše slučajeve u kojima i uslove pod kojima će se smatrati da su roba u nepromenjenom stanju ili proizvodi dobijeni u postupku aktivnog oplemenjivanja stavljeni u slobodan promet, pri čemu je predviđena i mogućnost da se u slobodan promet stavi srazmerni deo proizvoda koji se izvozi.
- Po prvi put se uvodi **mogućnost odlaganja izvršenja prvostepene odluke** u celini ili delimično, ne duže od 180 dana, ako priloženi dokazi i činjenice ukazuju na to da je odluka u suprotnosti sa carinskim propisima i da postoji opasnost od nanošenja velike štete licu koje izvršava odluku, zbog čega je odlaganje izvršenja opravdano. Ovo zakonsko rešenje ima u vidu zaštitu interesa privrednih subjekata, učesnika u carinskom postupku.
- Za razliku od starog Carinskog zakona gde je predviđena obaveza plaćanja kamate na povraćeni iznos duga od dana naplate do dana povraćaja, u novom je predviđeno da carinski organ nije dužan da plati kamatu, osim ako odluka o povraćaju nije izvršena u roku od 3 meseca od dana njenog donošenja.
- Bitna novina je vezana i za **obračun kompezatorne kamate**. Prema starom Carinskom zakonu, u postupku aktivnog oplemenjivanja i privremenog uvoza, ako se roba stavi u slobodan promet, nosilac odobrenja za taj carinski postupak dužan je da plati kompenzatornu kamatu na iznos utvrđenog carinskog duga, za period od dana prihvatanja deklaracije do dana stavljanja u slobodan promet. Novo zakonsko rešenje ne predviđa ovaj automatizam pri naplati kompenzatorne kamate, već je predviđeno ovlašćenje Vlade da utvrdi uslove i slučajeve u kojima se naplaćuje kompenzatorna kamata radi sprečavanja **neosnovanog sticanja finansijske koristi** zbog pomeranja dana nastanka ili obračuna carinskog duga.
- Takođe, jedna od novina je da **roba koja se uvozi po osnovu ugovora o lizingu** gde dolazi do prenosa prava vlasništva po isteku lizing perioda da ova roba nema tretman privremeno uvezene robe, iz čega proističe da se za tu robu plaćaju uvozne dažbine u punom iznosu (čime se izjednačava njen carinski i poreski tretman).
- U novom Carinskom zakonu je u delu koji se odnosi na **Slobodne zone** predviđena eksteritorijalnost sa aspekata plaćanja dažbina i primene mera trgovinske politike.

Carinski organ može da zahteva da se opasna roba ili roba zbog koje može da se pokvari druga roba ili za koju je, iz nekih drugih razloga, potrebno obezbediti posebne uslove, smesti u prostorije koje su posebno opremljene za njen smeštaj.

- U pogledu carinskih povlastica, bitna novina je da **osobe sa invaliditetom** mogu da uvoze putničke automobile i druga motorna vozila konstruisana prvenstveno za prevoz lica (osim onih iz tar. broja 8702 Carinske tarife), uključujući "karavan" i "kombi" vozila, osim terenskih, koja unesu ili prime iz inostranstva za ličnu upotrebu.